

Asia: VN/24308/2024

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme siitä, että uusien rakennusten hiilijalanjälkeä lähdetään ohjaamaan raja-arvoilla. Suorien vaatimuksiin perustuvien vähennysten lisäksi raja-arvosäätely luo alan yrityksille näkymän investoida uuteen osaamiseen ja teknologiaan sekä toimialan organisaatioille paremman pohjan ja edellytykset asettaa omia tiukempia päästövaatimuksia suhteessa vaatimustasoon. Vaikutus näkyy toimialalla jo nyt; viime vuosina markkinoille on tullut paljon vähähiilisempien tuotevaihtoehtoja tulevien vaatimusten kannustamina. Edellytykset investoida vähäpäästöisempien teknologioiden kehitykseen kotimarkkinassa lisäävät alan yritysten kilpailukykyä ja mahdollistavat myös kansainvälisen kasvun.

Pidämme hyvänä, että säätely kohdistuu koko rakennuksen elinkaareen mukaan lukien materiaalit ja käytön energia. Tällöin vähähiilisyystoimet voidaan kohdistaa hankekohtaisesti tehokkaimpiin keinoihin.

Pidämme myös kannatettavana mallia, jossa raja-arvoja kiristetään ensimmäisen kerran jo muutaman vuoden aikajänteellä. Tämä lisää säädännön ennustettavuutta sekä rakennushankkeiden että alan toimijoiden näkökulmasta. Energiaverkon ennustettujen päästövähennysten myötä kohdekohtaiset päästöt tulevat laskemaan tulevina vuosina ja myös rakennusmateriaalien valmistuspäästöjen on ennustettu laskevan mm. päästökaupan myötä (Rakennusteollisuuden vähähiilisyiden tiekartan päivitys, Gaia 2024). Tämä luo tarpeen systemaattisiin kiristyksiin, jotta sääntelyn vaikuttavuus säilyy. Toisaalta toimialan kehitys ja osaamisen kasvu sääntelyn käyttöönoton myötä myös luovat edellytykset tiukempien raja-arvotasojen asettamiseen.

Kannatamme myös asetuksen perustelumuiustiossa esitettyä ajatusta siitä, että tulevaisuudessa raja-arvojen säännölliseen tarkasteluun sitouduttaisiin esimerkiksi valtioneuvoston periaatepäätöksellä. Tämä loisi toimialalle näkymän tuleviin investointeihin.

Pidämme nyt ehdotettuja raja-arvotasoa hyvin maltillisina. Edellytyksiä tiukempienkin tasojen säätämiseen olisi. Erityisesti kannustamme kunnianhimoisempaan sääntelyyn vuoden 2028 osalta, kun säädäntö on jo ehtinyt tulla alan toimijoille tutuksi ja toisaalta useampi markkinaa koskeva muutos on automaattisesti vähentänyt päästöjä.

Yksin energian päästökerrointen muutos vuosien 2026 ja 2028 välillä laskee valmistuvien kohteiden päästöjä n. 0,5 kgCO₂e/m²/a. Käytettävä energiaskenaario määritellään vasta vaatimustenmukaisuutta osoitettaessa, joka lain mukaan ajoittuu rakennuksen valmistumiseen. Koska rakennushankkeet ovat tyypillisesti pitkiä, tämä tarkoittaa, että eroa valmistelun taustalla olleeseen aineistoon syntyy useimmissa tapauksissa vähintään yksi vuosi ja monissa tapauksissa useita vuosia.

Raja-arvojen tason arvioimisen pohjalla oleva One Click LCA:n selvitys ei myöskään huomioi ympäristöselosteiden hyödyntämistä edes nykyisessä tyypillisessä laajuudessa vaan aineistoa on muokattu päämateriaalien osalta pohjautumaan kansallisen päästötietokannan konservatiivisiin oletusarvoihin. Konservatiivisia oletusarvoja hyödynnetään, kun käytettävä tuote ei ole tiedossa tai sille ei ole olemassa ympäristöselostetta. Konservatiiviset arvot ovat keskimäärin 20 % tuotekohtaisia arvoja suuremmat. Koska ilmastaselvitys laaditaan jatkossa rakennuksen valmistumisvaiheessa ja käytettävissä olevien ympäristöselosteiden määrä lisääntyy nopeasti, on oletettavaa, että konservatiivisten oletusarvojen käyttö tulee jatkossa olemaan suhteellisen vähäistä, erityisesti runko- ja täydentävien rakenteiden osalta, joista muodostuu suurin osa rakennustuotteisiin kytkeytyvistä päästöistä. Mikäli puolella runko- ja täydentävistä rakenteista olisi loppukatselmus-vaiheessa käytettävissä tuotekohtaiset arvot, olisi vaikutus tuloksiin keskimäärin 0,7 – 1 kgCO₂e/m²/a.

Käytännössä edellä kuvatut muutokset markkinassa tarkoittavat, että todennäköisesti osin jo vuonna 2026 mutta erityisesti vuonna 2028 arvioitua vähemmän kohteita joutuu tekemään minkäänlaisia toimia päästöjen vähentämiseksi

Myös kokemuksemme satojen erilaisten hankkeiden päästöjen arvioinnista ja ohjauksesta puoltavat näkemystämme raja-arvojen maltillisuudesta sekä siitä, että soveltuvia päästövähennyskeinoja on löydettävissä hyvin lähtökohdiltaan ja toiminnallisilta vaatimuksiltaan erilaisiin kohteisiin.

Ehdotettujen raja-arvojen kustannusvaikutusta voidaan pitää varsin pieninä perustuen YM:n tilauksesta toteuttamaamme Rakennushankkeiden ilmastaselvityksen raja-arvo-ohjauksen kustannusvaikutusten arviointi -selvitykseen (Granlund 2025). Arvioidut lisäkustannukset

rakentamiskustannuksiin raja-arvon ylittävillä rakennuksille vuonna 2026 olisivat vain 5 €/brm² / 0,2 % ja vuonna 2028 9 €/brm² 0,5 %. On huomioitava, että 2026 noin 80 %:lle kohteista 2026 tai 2028 n. 40 %:lle kohteista ei koituisi lisäkustannuksia. Kustannusvaikutusten arviointiselvityksessä on huomioitu 2026 ja 2028 sääntelyn piiriin tulevien rakennushankkeiden todennäköinen valmistuminen seuraavan vuoden puolella ja tämän vaikutus energianpäästöihin. Kuten aiemmat kappaleet osoittavat, todennäköisesti muutos on kuitenkin isompi. Muunmuassa ympäristöselosteiden laajemman hyödyntämisen myötä kohteiden laskennalliset päästöt laskevat jatkossa vieläkin enemmän, jolloin päästövähennystoimenpiteet kohdistuvat tässä esitettyä pienempään joukkoon.

On myös hyvä huomata, että kustannusvaikutusten arviointiselvityksessä huomioitiin ainoastaan hankkeen jo käynnistettyä helposti toteutettavia toimia, jotka ovat jo tällä hetkellä laajasti käytössä. Mikäli vähähiilisyys olisi tavoitteena alusta asti, vaadittu päästötaso olisi todennäköisesti voitu saavuttaa jopa ilman lisäkustannuksia suunnittelun lähtökohtia säätämällä. Kaikille tutkituille hankkeille tunnistettiin myös huomattavasti sellaisia lisäkeinoja vähähiilisuuden saavuttamiseen, jotka eivät täyttäneet selvityksen konservatiivisuusaatimuksia esimerkiksi helposta toteutettavuudesta hankkeen ollessa jo käynnissä tai arvioitavuudesta, mutta ovat muissa kohteissa potentiaalisiksi havaittuja.

Puutuoteteollisuus Ry:n tilauksesta toteutimme aiemman vaikutusarvioinnin jatkoselvityksen, joka myös tukee johtopäätöstä siitä, että vähähiilisuuden saavuttamiseen on olemassa lisää kustannustehokkaita ratkaisuja. Selvityksen perusteella aiemmin tutkitussa kerrostalokohteessa vuoden 2026 raja-arvotaso olisi voitu saavuttaa jopa ilman lisäkustannuksia hyödyn-tämällä puista parvekerakennetta sekä uusiutuvia energialähteitä työmaalla. Tutkituilla ratkaisuilla ehdotettua pienemmät raja-arvotasot 15 kgCO₂e/m²/a 2026 ja 13 kg CO₂e/m²/a 2028 olisi saavutettu aiempaa selvitystä vastaavin lisäkustannuksin.

Yläpuolella esitettyihin perusteluihin pohjautuen kannustamme vielä pohtimaan raja-arvojen ehdotettua tiukempaa kiristystä vuodelle 2028, jotta säädännöllä tavoiteltu vaikuttavuus saavutettaisiin. Erityisesti olisi perusteltua, että raja-arvojen kiristys vuodelle 2028 olisi kaikissa käyttötarkoituksiluokissa vähintään 2 kgCO₂e/m²/a, kun se nyt on esimerkiksi majoitusliikerakennuksille vain 1 kgCO₂e/m²/a.

Raja-arvojen tulevaa tasoa joudutaan todennäköisesti tulevaisuudessa arvioimaan myös suhteessa uusitun rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) vaatimukseen sekä kansalliseen uusien rakennusten vähähiilisyystiekarttaan. Tulevien päivitystarpeiden ja raja-arvojen tulevien kiristysten taustaksi on erittäin tärkeää koota talteen ilmastoselvityksistä syn-tyvä tieto arviointituloksista. Tämä mahdollistaa seuraavissa vaiheissa raja-arvojen kiristämisen perustuen mahdollisimman kattavaan tietopohjaan, jonka tarve nousi esille Ympäristö- ja talousvaliokunnan mietinnöissä (YmVM 15/2024 vp, TaVL27/2024 vp). Kerättävän tiedon olisi tärkeää sisältää myös tietoa rakennusten olennaisista teknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista. Tällöin tulevaisuudessa muutoksissa voidaan arvioida myös tarvetta säätää tarkemmin rakentamislain 38a pykälän mahdollistamista poikkeuksista. Tarvittaessa tämän kaltaista aineistoa on myös laajasti saatavilla myös esimerkiksi

hiilijalanjälkeä säänteleviltä kaupungeilta, kiinteistönomistajilta ja selvityksiä toteuttavilta konsulttiyrityksiltä.

Bruce-Hyrkäs Tytti
Granlund Oy